

Nr 683

Av herr Cassel m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 175, angående komplettering av riksstatsförslaget för budgetåret 1957/58, m. m.

Den indirekta beskattningen i vårt land bygger på punktskattesystemet. Om man här bortser från automobilbeskattningen, vilken i sin helhet är avsedd att skaffa täckning för vägväsendet, samt sprit- och tobaksbeskattningen, vilken — under allmän enighet — utformats så, att den skulle påverka konsumtionsinriktningen, kan allvarliga erinringar riktas mot punkt-skatter. För vår del kan vi icke acceptera metoden att skattevägen åstadkomma ett tvångssparande. Erfarenheterna under de år då försök härtill gjorts visar, att det väsentligaste resultatet härav varit att den offentliga konsumtionen ökats i stort sett i takt med tvångssparandet. Vi delar icke heller uppfattningen att man genom en punktskatt kan påverka den totala enskilda konsumtionen. Resultatet synes närmast bli att konsumtionen förskjutes från beskattade till obeskattade områden.

I proposition nr 175 föreslås en ny punktbeskattning, innebärande s. k. allmän energiskatt å fasta och flytande bränslen samt å elkraft. Vidare förordas en höjning av skatten å cigarretter.

Vi är på grund av det allvarliga statsfinansiella läge som fått växa fram beredda att godtaga förslaget om höjning av tobaksskatten.

Vad angår energiskatten finner vi oss icke kunna biträda förslaget. Enligt propositionen är syftet dels att åstadkomma en minskning av konsumtionen, dels att anskaffa medel för investeringar å energiområdet. Vi har redan berört det förra av dessa syften. Metoden att genom uttagande av nya skatter anskaffa medel som normalt skulle tillhandahållas å kreditmarknaden finner vi principiellt oriktig. Ansträngningarna bör i stället enligt vår mening inrikta sig på att genom stimulerande av sparandet på olika sätt och genom att över huvud taget skapa ett sparvänligt klimat, varigenom förtroendet för penningvärdet kan återställas, få denna marknad mer normalt fungerande.

Vi är emellertid medvetna om att det nuvarande kreditläget är sådant, att det måste ta viss tid innan än så effektiva åtgärder i sådant syfte kan få praktiskt resultat. Under förutsättning att åtgärderna blir strängt tidsbegränsade och att säkerhet skapas för att influtna medel inte går till den allmänna budgeten utan helt kommer till användning för avsedda ändamål,

vill vi icke motsätta oss att vissa avgifter får uttagas i samband med förbrukningen av flytande bränslen och elkraft.

I motionerna I: 528 av herr *Sveningsson m. fl.* och II: 671 av herr *Svensson* i Ljungskile *m. fl.* har framlagts förslag om en beredskapsavgift å konsumtionen av flytande bränslen, avsedd att täcka statens bidrag till oljelagringen. De influtna avgifterna skulle förvaltas av en särskild stiftelse och av denna fördelas enligt angivna grunder såsom bidrag till kostnaderna för lagringsprogrammets genomförande.

För elkraftens del förordar vi en delvis liknande anordning. En avgift uppgående till 6 % för industriell elkraft och 3 % i fråga om elkraft för borgerligt behov synes oss böra uttagas. De intäkter som erhålles genom denna avgift bör enligt vår mening till 10 milj. kronor per år användas för räntebärande lån för utbyggnad och upprustning av det elektriska distributionsnätet på landsbygden och till återstående del för räntebärande lån för investeringar i kraftverk. Medlen bör avsättas i särskilda fonder. Den redan befintliga kraftledningslånefonden synes vara lämplig för det förra ändamålet. En viss översyn av bestämmelserna för nämnda fond torde emellertid vara erforderlig. Vi förordar att denna företages av Kungl. Maj:t.

För utlåning till kraftverk förordar vi tillskapandet av en särskild stiftelse, vars stadgar bör fastställas av Kungl. Maj:t. I stiftelsens styrelse bör ingå representanter för kraftverksföretag till ett antal av förslagsvis tre eller fem, utsedda av Kungl. Maj:t, som därjämte bör äga själv utse en representant samt en opartisk ordförande. Revision bör förrättas av en av Kungl. Maj:t utsedd revisor. Den i stiftelsen bildade fonden bör göras »revolverande», varför avskrivning eller uppförande av ränteinkomst eller inkomst av amorteringar på statsbudgeten ej är motiverad. Vi föreslår, att riksdagen fastställer de ovan angivna elavgifterna samt bemyndigar Kungl. Maj:t att förordna om deras uttagande och deras administrering i stiftelsen. Belopp motsvarande avgifterna skall alltså överföras till stiftelsen. Vi förutsätter att stiftelsen icke skall bli föremål för beskattning, eftersom dess verksamhet ej är inriktad på vinst.

Vi vill här peka på de svårigheter en allmän energiskatt skulle skapa, särskilt för sådana företag som har att räkna med konkurrens med utlandet. Enligt vår mening har departementschefen alltför mycket bagatelliserat riskerna i detta sammanhang. Anledning att i förevarande sammanhang räkna med någon kvittning i förhållande till investeringsavgiften, vilken enligt propositionen icke skall uttagas för investeringar fr. o. m. 1958, anser vi inte finnas. Det har nämligen även från finansministerns sida redan från början med skärpa betonats, att investeringsavgiften bort vara tidsbegränsad och till yttermera visso att dess effektivitet sammanhängande med att giltighetstiden gjordes relativt kort.

Såsom framhållits i propositionen skulle en enhetlig skattesats för in-

dustriell elkraft och för elkraft för borgerligt behov innebära en hårdare belastning för företag med en mindre förbrukning än 40 000 kWh, detta till följd av större överföringskostnader vid tillhandahållande av elkraft för mindre förbrukare. Enligt vår mening är emellertid skillnaden mellan de två kategorierna förbrukare alltför stor enligt förslaget i propositionen.

Mot bakgrunden av det angivna syftet att de influtna medlen skall användas för att bygga ut kraftverk vill vi också erinra om att skatten å elkraft i stor utsträckning skulle träffa sådana företag som inriktat sig på att fylla det föreliggande behovet. Skogsindustrien och åtskilliga andra tyngre industrier har sökt att genom utbyggnad av egna vattenfall samt genom egen produktion av mottrycks- och kondenskraft trygga sin elkraftförsörjning, så att de icke behöver ställa anspråk på den hälft av landets elproduktion och råkraftsresurser som den statliga kraftsektorn representerar. I många fall sörjer de därjämte för den omkringliggande bygdens kraftbehov. Den eftersläpning i utbyggnadstakten hos den enskilda kraftsektorn som i dagens läge kan konstateras beror väsentligen på finansieringssvårigheter, föranledda av de senaste årens hårda företagsbeskattning och kreditrestriktioner. Det framstår som obilligt att dessa industrier jämväl skulle belastas med kostnader för upprustning av den allmänna kraftproduktionen. Att genom konkreta bestämmelser undantaga dessa företag finner vi oss med hänsyn till svårigheterna att utarbeta en definition som här skulle vara till fyllest icke kunna förorda. Vi vill emellertid starkt understryka det angelägna i att gällande dispensbestämmelser tillämpas på sådant sätt att ifrågavarande företag inte orättvist belastas. Förhållandet bjuder emellertid även till försiktighet då skattesatsen fastställs.

Vi åberopar det anförda och hemställer,

att riksdagen vid behandlingen av Kungl. Maj:ts proposition nr 175 måtte

1) avslå det där framlagda förslaget om allmän energiskatt;

2) besluta, att från och med den 1 juli 1957 en avgift skall utgå vid förbrukning av elektrisk kraft (elavgift)

a) vid förbrukning i industriell rörelse med en förbrukning av mer än 40 000 kilowattimmar för driftställe under helt budgetår, med sex procent av kraftens avgiftsgrundande värde och

b) för annan elektrisk kraft med tre procent av kraftens avgiftsgrundande värde, varvid som avgiftsgrundande värde skall anses summan av de avgifter, som förbrukaren har att erlägga för den elektriska kraften, eller, i den mån producent eller registrerad distributör själv förbrukar kraften, summan av de avgifter, som skulle hava utgått, därest

kraften försålts för likartad användning som hos producenten eller distributören, dock att i detta värde icke skall ingå skatt, samt att undantag och villkor i övrigt, motsvarande dem som angivits i förslaget till förordning om allmän energiskatt angående skatt å elektrisk kraft, skall gälla;

3) besluta att bemyndiga Kungl. Maj:t att förordna om uttagande av nämnda elavgift samt att, i enlighet med vad i motionen angivits, förordna om bildande av en särskild stiftelse, till vilken genom elavgiften influtna medel skall överföras för att ur densamma utlånas till byggande av kraftverk i enlighet med vad i motionen närmare angivits, ävensom att fastställa stadgar för nämnda stiftelse;

4) besluta, att elskatteförordningen den 1 juni 1951 (nr 374) skall upphöra att gälla fr. o. m. den 1 juli 1957.

Vidare hemställles, att vederbörande utskott måtte utarbeta erforderligt förslag till förordning angående upphävande av elskatteförordningen.

Stockholm den 15 maj 1957

Leif Cassel

Rolf Eliasson

Tage Magnusson

i Borås

Carl-W. Lothigius

Gerh. Nilsson

Gösta Darlin